

'Bizi özgürleştiren tek şey yalanlar'

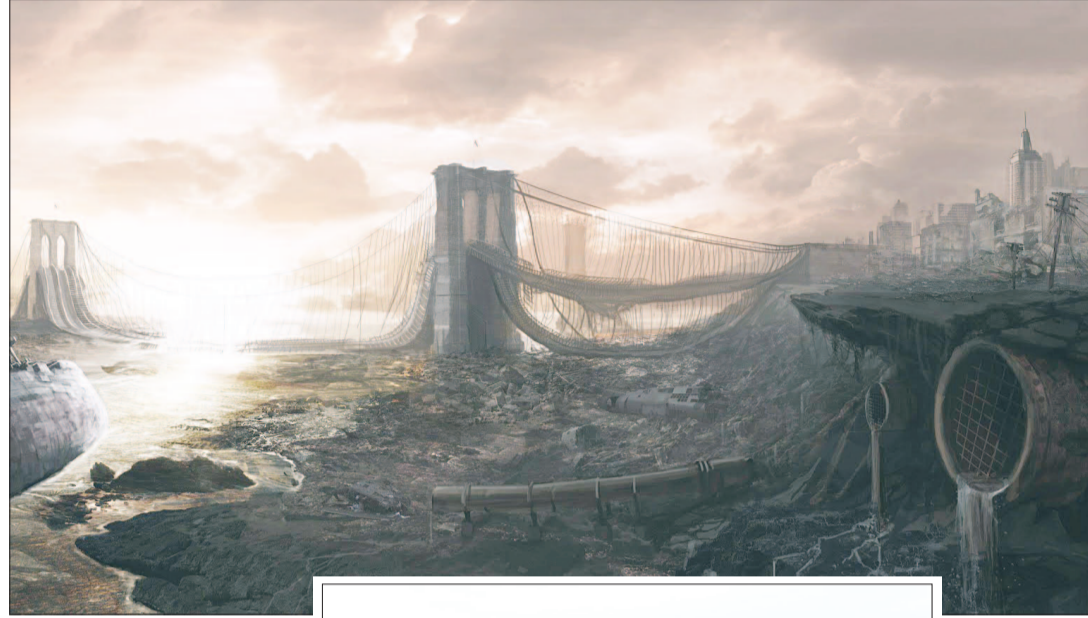
"Kıyamet", dünyanın son günleri yaşanırken gerçekleşen bir cinayetin hikâyesi. Ama bu cinayet sadece bir cinayet değildir. Kökünü tarihin kollarına salan bir dizi olayın başlangıcıdır aynı zamanda. Adriyatik kıyılarındaki küçük bir Balkan kasabası olan Ulcinj'de başlayan ama tarihi, sosyolojik ve felsefi arka planında dallarını Lacan, Freud, Sabetay Sevi, İstanbul hatta İzmir'e uzatan bir hikâye romanda anlatılan. Olayların ortasında ise alışıldık dedektif tiplermelerinden çok farklı bir duyusu ve tavrı olan "kahramanımız" yer alıyor.

□ Eray AK

Geçen günlerde yayımlanan ve kısa sürede ikinci baskısını yapan Kıyamet'in yazarı Andrej Nikolaidis, Türkçe için yeni bir isim. Oysa, Balkanlar'ın bize ne kadar yakın olduğunu söyler dururuz. Nikolaidis de Balkan coğrafyasından çıkmış genç bir kalem: Karadağlı. Ancak yazıları ve romanlarıyla önce Avrupa'da tanınmış; özellikle de İngiltere'de... Ve yine her zaman olduğu gibi "sonradan" Türkçeye çevrilmiş.

İyi olmuş da çevrilmiş diyebileceğimiz kitaplardan biri Kıyamet çünkü polisiye bir olaydan atışlenen hikâye, dallarını çok farklı yönlerle uzatarak derinliği ve katmanları olan bir romana evriliyor. Bu derinliği ise metnin felsefi ve sosyolojik altyapısı meydana getiriyor. Nikolaidis'in geçmişine baktığımızda söz konusu derinliğin nedenlerini anlayabiliriz çünkü yazar, kaleme getirdikleriyle bölgenin demokratikleşme sürecine ciddi bir katkı sunmuş. Katkının yolunun, bölgenin karışık siyasi ve toplumsal iklimi de göz önüne alındığında felsefe ve sosyolojiden geçmemesi düşünülemez tabii ki. Kıyamet'in bu derinliğinin, bölgenin sorunlarından ve yazarın bu sorunlara gösterdiği ilgiden kaynaklandığını düşünüyorum büyük oranda.

Bir diğer yandan da -tam da bir polisiyeye uygun olarak- yazarın yarattığı ters köşelerle şaşırtıcı kuytu köşelere ve aynı kerte de vurucu bir yapıya sahip Kıyamet. Romana giren karakterler,

romanın yaşandığı atmosfer, beklenmedik sona doğru yaşananlarla "kıyamet" kavramına farklı bir yorum katıyor Nikolaidis. "İnsanın kıyameti ne zaman kopar?" sorusunun yanıtı da romanla beraber tekrar şekilleniyor.

Bu anlamda bir polisiyeden beklenenden fazlasını alabileceğimiz bir roman Kıyamet.

HİKÂYELER ANLATAN DEDEKTİF

Hikâyeye biraz giriş yaparsak da ilkin, dünyanın son günleri yaşanırken gerçekleşen bir cinayetin hikâyesi olduğunu söylemeliyiz Kıyamet'in. Yukarıda da söylediğim gibi ama: Alışıldık bir polisiye hikâye değil. Adriyatik kıyılarındaki küçük bir Balkan kasabası olan Ulcinj'de başlayan ama tarihi, sosyolojik ve felsefi arka planında dallarını Lacan, Freud, Sabetay Sevi, İstanbul hatta İzmir'e uzatan bir hikâye bu.

Cinayet işleyen ise kayıptır haliyle. Nikolaidis'in romandaki ilk ters köşesi de işte tam bu noktada devreye giriyor. "Daha eve girmeden duymuştuk kan

Andrej Nikolaidis Balkanlar'dan çıkmış genç bir yazar: Karadağlı.

"Kıyamet" Adriyatik kıyılarındaki küçük bir Balkan kasabası olan Ulcinj'de geçiyor.

kokusunu, fakat ön kapıda içeri zorla girildiğine dair hiçbir iz yoktu. Belli ki katil zili çalmış ve aile fertlerinden biri de ona kapıyı açmıştı." Kıyamet, bu cümlelerle açıyor sayfalarını. Aslında bu cümlelere ve böylesi hızlı bir girişle bakarak heyecan dozu yüksek tam bir "Katil kim?" polisiyesi okuyacağınızı sanabilirsiniz ama Kıyamet bundan çok daha fazlasını veriyor. Evet ortada bir katil ve onun peşinden usulca giden bir dedektif söz konusu ama bu cinayet, şaşırtan sona doğru insanların başına geleceklerin de başlangıcı olacaktır aynı zamanda.

Polis bu cinayeti sıradan bir vaka olarak görür ve üzerine gitmez. Bunun üzerine olayı soruşturmak için bir dedektif devreye girer. Romanda olayların kırılma noktasını da hikâye boyunca farklı duruşunu her hareketiyle belli edecek dedektifimiz belirler. Metnin bir diğer ters köşesinin de

dedektif olduğunu söyleyebiliriz çünkü alışıldık dedektiflerden çok farklı bir duyusu ve tavrı var kahramanımızın. İnsanın, yalanlar ve hikâyelerle özgür ve mutlu olabileceğine inanıyor. İşlerini de bu felsefe doğrultusunda yürütüyor: " (...) dedektifin işi hakikati bulmaktan ziyade, insanların hakikat sayacakları bir hikâye uydurmak: hakikati bulmak

değil, söz konusu insanlara uygun düşen hakikati bulmaktır. Hakikat denen şey hep bir kurgu olarak ortaya çıkar, hikâye biçimine bürünür. O halde ben de hikâye anlatıcısından başka bir şey değilim."

Kendini bir dedektiften çok bir hikâye anlatıcısı olarak gören Kıyamet'in kahramanı, sadece bu hikâye bağlamında değil yazın için de farklı bir durum olsa gerek.

"NİHAYET KİYAMET"

Ancak yazarın ters köşeleri bununla da sınırlı kalmaz. Dedektifimiz cinayetin izini sürerken yazar "kıyameti koparır" bir de.

Biz bu olayları küçük sahil kasabası Ulcinj'in içinden izleriz ama dünya da karışmıştır. Kaosa doğru sürüklenen bir dünya Nikolaidis'in romanda anlattığı. Ulcinj'de haziran ortasında kar yağar ancak haber başlıklarında yer almaz çünkü dünyada yaşanan daha feci doğal afetlerden bu küçük kasabaya sıra gelmez. "CNN'in bildirdiğine göre, kurbağa yağmuru Japonya'yı mahvetmişti. (...) Korkunç bir deprem Los Angeles'ı yerle bir etmişti. (...) Manhattan'da yaşayanlar sabah uyanınca bir de bakmışlar ki her şey sular altında. (...) Hollanda'da feci bir tsunami" ülkeyi alıp götürmüş...

Tüm bu şaşırtan doğa olaylarının arasında ise yangınlar, öldürülen insanlar ve daha da önemlisi ölen insanlık var. Karışmanın altında da cinayet mahalinde kıyamet gününü haber veren çok eski bir kitap yatmaktadır.

Roman bu noktadan sonra yönünü tarihin karanlık sularına ve felsefeye çeviriyor. Bu çevirdiği noktada ise bugün bile tartışma konusu olmayı sürdüren Sabetay Sevi, Freud gibi isimler karşımıza çıkıyor. Romanda geçmişin dünyaya bize hikâyenin sonlarına kadar gizemini koruyacak bir elektronik posta adresinden gelen mektuplarla açılıyor.

Birkaç yüzü olan, birkaç hikâyeyi aynı anda yürütüyor Nikolaidis Kıyamet'te. Az önce bahsettiğim kıyametle birlikte ölen insanlık ise bu cephelerden en önemlisini meydana getiriyor. Romanın fikir bazında temeli de olan "insanı yalan yaşatır" sözünün tekrardan dirilişini görüyoruz romanda tüm bu yaşananlarla. Çünkü kıyamet gelecek diye insanların birbirlerine doğruları söylemeye başlaması, küçük bir kasaba olan Ulcinj'i bile yaşanmaz hale getirecektir. Yazarın bu noktada söyledikleri ise kulak vermeye değer: "Bizi özgürleştiren tek şey yalanlar: bir yudum hakikat bile, hayatımızın geri kalanını yerle bir etmeye yeter." ■

erayak@cumhuriyet.com.tr

Kıyamet/ Andrej Nikolaidis/ Çeviren: Akın Terzi/ Aylak Kitap/ 124 s.